

HT ÉRTÉ362 KARNEVÁLI SHAKESPEARE (CARNEVALESQUE SHAKESPEARE)

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Hétfő vagy péntek	Előtanulmányi kötelezettségek: ----	
Tantárgy előadója: Bársony Márton	N:30			
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy a lelkészhallgatókat megismertesse a logikának azokkal az alapfogalmaival, amelyek ismerete és alkalmazása úgy tanulóikhoz, mint prédikációinak megírásához és elmondásához elengedhetetlen. A tudományos- és szépirodalomból, valamint a zornaliztikából vett példákon keresztül beavatást nyernek a kijelentéslógika szabályaiba és a helyes következtetések technikájába, és felkészítést kapnak nem csak a világos, hatékony és tisztességes érvelésre, hanem a manipulatív érvelés leleplezésére és kivédésére is.

A tantárgy rövid programja:

1. óra. Óramegbeszélés, bevezető

A karneválról, mint történelmi, irodalomelméleti, esztétikai fogalomról. A ritualitás jelentősége az esztétika-előtti színházi művészetben.

2. óra. A karneváli világ

Az idő és a tér a középkorban (Mircea Eliade, Aron Gurevics). Liminalitás, transzgresszió, átmeneti rítusok (Victor Turner), homo sacer (Ernst Kantorowicz, Giorgio Agamben). A korai karnevál (Mihail Bahtyin), Francois Rabelais, népi apofatikus kultúra.

3. óra. A par excellence bohóc I.

A bohóc, mint a karnevál médiuma. A bohóc-jelenség antropológiai és fenomenológiai megközelítései.

Victor Turner: *A rituális folyamat. Struktúra és antistruktúra/A Rochesteri Egyetemen (Rochester, New York) 1966-ban tartott Lewis Henry Morgan-előadások.* (fordította Orosz István) Budapest: Osiris, 2002. 107-144. o. („Liminalitás és communitas” című fejezet)

[Mihail Bahtyin: *Francois Rabelais művészete, a középkor és a reneszánsz népi kultúrája.* (fordította: Könczöl Csaba) Budapest: Európa, 1982. 5-26. o. (Bevezetés részlete)]

4. óra. A par excellence bohóc II.

A bohóc, mint a karnevál médiuma. A világ mint bohócjáték. A bohóc a művészetekben.

Natalie Zemon Davies: *The Reasons of Misrule: Youth Groups and Charivaris in Sixteenth-Century France.* In: *Past & Present.* 50. (1971. február) 41-75. o.*

Joachim Ritter: *A nevetésről.* (fordította: Papp Zoltán) In: *Szubszektivitás, Atlantisz,* 2007. 29-55. o.

5. A „populáris kultúra” a korai karneválban

A reneszánsz karneváli világa, valamint a karnevál ünnepi formái Shakespeare korának Angliájában.

Mihail Bahtyin: *Francois Rabelais művészete, a középkor és a reneszánsz népi kultúrája.* (fordította: Könczöl Csaba) Budapest: Európa, 1982. 5-26. o. (Bevezetés részlete)

[Michael D. Bristol: *Carnival and Theater. Plebeian Culture and the Structure of Authority in Renaissance England.* London – New York: Routledge, 1989. 8-58. o.]*

6. óra. Bohócok és bolondok a korai karneválban

Reneszánsz bohócok és bohóc-játék típusok a kor színházában.

Enid Welsford: *The Fool: His Social and Literary History.* Gloucester: Peter Smith, 1966. 55-75. o.*

David Wiles: *Shakespeare's clown. Actor and text in the Elizabethan playhouse.* Cambridge University Press, 2005. 1-23. o.*

[Maurice Lever: *Korona és csörgősipka. Az udvari bolondok története.* (fordította: Kamocsay Ildikó) Budapest: Európa, 1989.]

[Enid Welsford itt említett egész könyve]*

7. óra. Lear király, avagy a bolondság dekonstrukciója I.

Miként vizsgálták a *Lear* karneváliságát eddig. Milyen bolond és bohóc-típusok jelennek meg a drámában. Mit mondanak arról, ahogy a bolondságot ma definiáljuk.

William Shakespeare: *Lear király*. (fordította Nádasdy Ádám) In: Színház: A Magyar Színházi Társaság Folyóirata. Drámamelléklet. 2010. július – online

Jan Kott: *A „Lear király” vagy „A játszma vége”*. (fordította: Kerényi Grácia) In: Kortársunk Shakespeare. Budapest: Gondolat, 147-197. o.

[William Empson: *The Structure of Complex Words*. Totowa: Rowman and Littlefield, third edition, 1977. 105-157. o. a „The Praise of Folly” és a „Fool in Lear” fejezetek]*

8. óra. *Lear király*, avagy a bolondság dekonstrukciója II.

A karnevál problematizálása a drámában. A hoax-szerű párhuzamos cselekmény-szerkezet. A világ karneváliságának hiánya.

Enid Welsford: *The Fool: His Social and Literary History*. Gloucester: Peter Smith, 1966. 255-271. o.*

Giorgio Agamben: *Az uralkodó teste*. (fordította: Neumann Anna) In: 2000, (2005. május) – online

[Susan Snyder, *The Comic Matrix of Shakespeare's Tragedies: Romeo and Juliet, Hamlet, Othello, and King Lear*. Princeton: Princeton University Press, 1979. pp. 137-179]*

9. óra. *Vízkereszt*: „Vigyék innen a bolondot” I.

A *Vízkereszt*, mint tipikus karneváli bohóc-komédia. A dráma, mint bohóc-játékok sorozata.

Michael D. Bristol: *Carnival and Theater. Plebeian Culture and the Structure of Authority in Renaissance England*. London – New York: Routledge, 1989. 72-74. o.*

Wolfgang M. Zucker: *The Image of the Clown*. In: *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. 12/3. (1954. március), 310-317. o.*

Paul Bouissac: *Semiotics at the Circus*. De Gruyter Mouton, 2010. 104-106. o.*

10. óra. *Vízkereszt*: „Vigyék innen a bolondot” II.

A komédia, amely tragédiába fordul: Malvolio és a világ karneváliságának megtagadása.

William Shakespeare: *Vízkereszt, vagy bánom is én*. (fordította: Nádasdy Ádám) In: Színház: A Magyar Színházi Társaság Folyóirata. Drámamelléklet. 2006. február – online

[C. L. Barber: *Shakespeare's Festive Comedy. A Study of Dramatic Form and its Relation to Social Custom*. Princeton University Press, 2012. 272-296. o.]*

11. óra. *Hamlet*, „aztán a csend” I.

A „nagytragédia” problematikussága karneváli szempontból. Hol a bohóc a *Hamlet*ben?

William Shakespeare: *Hamlet*. (fordította: Nádasdy Ádám) In: Színház: A Magyar Színházi Társaság Folyóirata. Drámamelléklet. 1999. október – online

Maynard Mack: *The World of Hamlet*. In: Shakespeare, *The Tragedies: A Collection of Critical Essays*. (szerkesztette: Alfred Harbage) Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1964. 44-60. o.*

C. S. Lewis: *Death in Hamlet*. In: Shakespeare, *The Tragedies: A Collection of Critical Essays*. (szerkesztette: Alfred Harbage) Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1964. 71-74. o.*

12. óra. *Hamlet*, „aztán a csend” II.

A „nagytragédia”: szerkezeti hiba vagy szerkezeti bravúr? *Hamlet*, és a karneváli világ vége. Dekarnevalizáció.

Mihail Bahtyin, *Bakhtin on Shakespeare. (Excerpt from “Additions and Changes to Rabelais”)* In: PMLA. 129/3., (2014) 522-537. o.

[James L. Calderwood: *To Be and Not to Be: Negation and Metadrama in Hamlet*. New York: Columbia University Press, 1983] – Akadémiai Könyvtár

[Roland Mushat Frye: *The Renaissance Hamlet: Issues and Responses in 1600*. Princeton University Press, 1984] – Akadémiai Könyvtár

Megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az emberiség legnagyobb hatású művésze, William Shakespeare protestáns művész volt, ráadásul arra a korra volt közvetlen hatása, amelyben a még félig pogány ritualitást őrző katolicizmus, a rideg angol puritanizmus és a „modern esztétika” első ébredő képviselői élet-halál harcot vívtak a színházi művészet meghatározásáért. Shakespeare drámái nem csak ennek a korszaknak múzeumi tárgyai, hanem kritikus tanúságtételei is, ábrázolói mindannak, ami a harcban elveszett. Ebben a világban segít eligazodni az elméleti és dráma-elemző kurzus, amely így segít kialakítani egy olyan művészet-értelmező pozíciót, amelyből történeti tanulságok levonása válik lehetővé.

Évközi tanulmányi követelmények:

Évközben óráról órára egyeztetjük, hogy mely szövegeket kell elolvasni a kurzus haladásának megértéséhez. Ezek jellemzően az óra-leírásokban kapcsos zárójel nélkül szereplő szövegek lesznek.

A kurzuson a jegyszerzés feltétele a jelenlét a szemináriumokon (legfeljebb három hiányzással). Ezen felül év végéig le kell adni egy 7-8 oldalas szemináriumi dolgozatot (sorkizárt, másfeles sortáv, 12-es betűméret)

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Nádasdy Ádám fordításai: *Lear király* (2010), *Vízkereszt, vagy bánom is én* (2006), *Hamlet* (1999)

Ajánlott irodalom:

Az egyes óráknál külön-külön szerepel a kötelező és az ajánlott irodalom.